

метою прогнозування соціальних і екологічних наслідків використання нафтопродуктів, високомолекулярних сполук тощо.

3. Володіння загальнонауковими і спеціальними хімічними методами дослідження якісного складу основних видів автомобільного палива, вмісту продуктів їхнього відпрацювання у продуктах згоряння палива як необхідної умови об'єктивної оцінки їх якості.

4. Застосування сучасного хімічного обладнання з метою набуття досвіду, необхідного для дослідження основних видів палива, акумуляторної рідини тощо.

5. Здійснення розрахунків, статистичної та графічної обробки результатів дослідження відповідних об'єктів з метою встановлення їх відповідності загальноприйнятими стандартами і нормативами.

6. Дотримання правил техніки безпеки при роботі з речовинами як хімічної компоненти професійного уміння попереджувати забруднення навколишнього середовища токсичними речовинами.

7. Самостійне теоретичне і практичне здобуття хімічної інформації, її систематизація у вигляді звіту, проекту, статті, доповіді на науковій конференції тощо як передумова вирішення професійно-практичних завдань.

Проведене дослідження дало підстави для такого **висновку**: предметні компетенції з хімії поряд з іншими предметними компетенціями є початковою ланкою в формуванні ключових і загальнопредметних (професійних) компетенцій майбутніх фахівців із професії «Автослюсар з ремонту та обслуговування автомобілів».

Різнібічні процеси соціальної перебудови, оновлення гуманітарної практики, реформування професійно-технічної навчальної освіти вимагають від викладачів концентрації інтелектуальних ресурсів для задоволення соціальних запитів. Саме педагоги, здатні до продуктивної творчої діяльності, управління розвитком навчально-виховного процесу, власної професійної компетентності повинні задовольнити потреби суспільства в особистості випускника професійно-технічного навчального закладу, яка здатна до самоосвіти впродовж життя. Тому в професійно-технічних навчальних закладах важливо створити умови для становлення педагога-професіонала, здатного до дослідження та управління педагогічною діяльністю, який володіє інструментарієм діагностики процесу і результатів власної праці, способами обґрунтування шляхів і засобів їхньої корекції та подальшого вдосконалення.

Література

1. Краевский В.В., Хуторской А.В. Предметное и общепредметное в образовательных стандартах // Педагогика. – 2003. – № 2. – С. 3-10.
2. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // Ученик в обновляющейся школе. Сборник научных трудов.— М.: ИОСО РАО, 2002. – С. 135-157.
3. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированного образования // Народное образование. – 2003. – №2. – С. 58-64.
4. Хуторской А.В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций // Интернет-журнал "Эйдос"-2005. - 12 декабря. <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>. - В надзаг: Центр дистанционного образования "Эйдос", e-mail: list@eidos.ru.

ВПРОВАДЖЕННЯ СКЛАДНОКООРДИНАЦІЙНИХ ВПРАВ З БАСКЕТБОЛУ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В 8-9 КЛАСАХ

*А.С. Кузнєцова
м. Харків, Україна*

В статті розглядаються питання впливу спеціальних складнокоординаційних вправ, які застосовуються в тренуванні баскетболістів, на учнів 8-9 класів під час вивчення варіативного модуля баскетбол на уроках фізичної культури

В останній період реформування галузі освіти, а саме фізичної культури в навчальних закладах України ставить дуже гостро питання рухової активності учнів середніх класів. Лях В.І., Поплавський Л.Ю. та інші вказують, що підвищення рівня фізичної підготовленості підлітків залежить перш за все від цілеспрямованого використання засобів [5, 8]. Точаться розмови про необхідність скасування оцінювання з фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах нашої держави. Останні роки відзначені дуже неприємними випадками дитячого травматизму та смертності на уроках фізичної культури, та під час спортивних змагань. Ера комп'ютерних технологій, розвиток науки і техніки вже починають приносити негативні наслідки для школярів, спостерігається пряма залежність між інтерактивним спілкуванням молоді та розвитком гіподинамії. Справа доходить до абсурду. Для виконання реферативної роботи, школярам не потрібно навіть виходити з домівок, не кажучи вже про відвідування бібліотеки, розвитку логічного мислення, креативного підходу до виконання домашнього завдання. Все це негативно впливає на розвиток фізичних здібностей школярів, що в свою чергу призводить до трагічних наслідків. Багато дітей не займаються ні в спортивних секціях, ні в гуртках творчості, деякі окрім школи нікуди не виходять. В комплексі ми отримуємо націю комп'ютерних гравців, які не будуть спроможні виконувати елементарні рухи в реальному житті.

В шкільній програмі з фізичного виховання дуже широко представлені спортивні ігри, а саме баскетбол. В сітці річного планування баскетбол як правило планують на січень – березень місяць. Проблематика даного питання полягає в тому, що баскетбол є одним з найбільш складних видів спортивних ігор за своєю координаційною структурою рухів, великим діапазоном просторово – часових характеристик, присутністю протидії суперника, місцем знаходження цілі. Суттєву роль в грі баскетбол відіграє володіння технічним прийомом пов'язаними з оперуванням м'ячем: ведення, дриблінг, передачі та кидки. Спортсмени високого класу можуть одночасно оперувати з трьома, чотирма та навіть з п'ятьма м'ячами. В нашому дослідженні ми прагнемо визначити спроможність восьмикласників до виконання завдань взятих із тренувального процесу спортивних секцій з баскетболу, визначення адекватності запропонованих вправ, доцільність їх впровадження в навчальний процес з фізичного виховання в загальноосвітній школі.

Серед фахівців, які займаються проблемами фізичного виховання, не існує одностайної думки щодо природи сутності спритності, координаційних здібностей та точності рухів. Разом з тим ці проблеми вимагають уваги. Багато вчених науковців вивчають проблему розвитку координаційних здібностей підростаючого покоління, адже саме від розвитку координаційних здібностей в більшій мірі залежить здатність до опанування рухами, для діяльності у всіх сферах нашого буття. Особлива увага приділяється комплексному розвитку здібностей. Все більше спеціалістів спортивного тренування та спортивної моторики визнають та намагаються виділити особисті функції координації в середині технічної підготовки. В останній час були проведені дослідження за допомогою яких намагалися виділити найбільш значущі координаційні здібності в різних видах спорту. Але експериментальні дані не дали єдиних стверджувальних результатів.

Виділяють декілька найбільш значущих параметрів координаційних здібностей:

- Здатність до диференціації параметрів руху. Виражає високу точність та економічність просторових, силових та часових характеристик рухів.
- Здатність до орієнтації у просторі. Своєчасна зміна положень тіла та рухи в відповідному напрямку.
- Здатність до реагування. Дозволяє швидко і точно виконувати цілісну рухову дію, реагуючи на зовнішній подразник, або сигнал.
- Здатність до пристосування та перебудови рухових дій. Швидкість пристосування рухів, або переключення від одних рухових дій на інші, відповідно до зміни умов.
- Ритм. Здатність точно повторити заданий ритм виконання вправи, та здатність змінювати його відповідно до змін умов.
- Довільне розслаблення м'язів. Здатність до оптимального співвідношення фаз

розслаблення та скорочення окремих м'язів в даний момент часу.

- Здатність до вдосконалення спортивної майстерності. Спроможність до засвоєння та розширення специфічного рухового досвіду, або адаптації вже існуючого до навколишніх змін.

Кожен з цих параметрів має складну внутрішню побудову. Отже координаційні здібності мають багато параметрів, які потрібно враховувати [4, 5].

Побудовою уроку баскетболу в загальноосвітній школі займаються науковці сьогодення. На даний момент набирає обертів провадження в практику викладання спортивних ігор в загальноосвітній школі спеціальних вправ і методик запозичених в роботі ДЮСШ, та ШВСМ, але цим займаються як правило молоді спеціалісти в галузі фізичної культури, які ще не давно самі тренувалися та виступали на змаганнях [1, 2, 3, 6].

Мета дослідження: дослідити вплив спеціальних складнокоординаційних вправ під час вивчення варіативного модуля баскетбол в 8-9 класах.

На підставі теоретичного аналізу науково-методичної літератури ми поставили завдання дослідити використання складнокоординаційних технічних прийомів пов'язаних з оперуванням м'ячем на уроках з баскетболу; виявити співвідношення правильного виконання вправ під час проведення етапів дослідження.

Нами були використані такі методи: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, практичний метод; педагогічне спостереження, метод обчислення даних.

Дослідження проводилось на базі Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 52 Харківської міської ради Харківської області. В ньому прийняли участь учні 8-9 класів, загальна кількість досліджуваних 78 школярів. На час проведення дослідження, всі учні мали певний рівень вмінь та навичок гри баскетбол, адже в шкільній програмі баскетбол широко представлений вже з п'ятого класу навчання.

Робота була побудована таким чином, що у зміст занять з фізичної культури додатково були включені вправи специфічної направленості для розвитку координаційних здібностей баскетболістів, не впливаючи на загальний зміст уроку. Направлених на орієнтування в просторі, відчуття темпу, відчуття м'яча.

Нами були запропоновані такі вправи:

- ведення м'яча: за заданим орієнтиром із зоровим контролем та без зорового контролю; теж саме але зміна напрямку руху відбувалась по сигналу вчителя; ведення двох м'ячів (поперемінне та одночасне, на місці і в русі; ведення м'яча з обведенням стійок різними способами (за спиною, під ногою, розворотом);

- передача м'яча: в ціль (швидкість та точність виконання); передача м'яча партнеру в русі різними способами, з відскоком від підлоги, пряма передача, прихована, однією, двома руками; передачі двома м'ячами (поперемінні передачі лівою та правою руками, з відскоком від підлоги та пряма, з переведенням м'яча за спиною); передачі м'яча з відскоком від стіни різними способами (прихована передача лівою та правою руками із за спину, поперемінні передачі двома м'ячами з відскоком від стіни); теж саме, але після ведення двома м'ячами; передача м'яча партнеру, з наступним переміщенням в іншу колону (одночасні передачі двох та чотирьох м'ячів з наступним переміщенням відповідно до поставлених задач); одночасні передачі чотирьох м'ячів по квадрату, з наступним переміщенням в сторону передачі;

- ігрові комбінації. Нами була запропонована комбінація "вісімка" в різних варіантах виконання (велика відстань між партнерами, мала відстань, протидія захисників, виконання завдання від лицьової до лицьової лінії баскетбольного майданчика з найменшою кількістю передач).

Ведення та передача м'яча впроваджувались в навчальний процес під час підготовчої частини уроку та в основній у вигляді естафет і рухливих ігор з елементами баскетболу. Змагальна діяльність спонукає учнів до глибокого осмислення запропонованого матеріалу. На початку занять ведення одного м'яча не викликало значних помилок у виконанні завдань, значні проблеми спостерігалися при веденні м'яча без зорового контролю, а також ведення

двох м'ячів, як на місці так і в русі. Значні помилки спостерігалися під час виконання ведення двох м'ячів на місці, а саме при переході за сигналом вчителя з поперемінного ведення на одночасне.

Передачі м'яча на місці та в русі також не викликали значних нарікань, але значні проблеми виникли під час виконання передач двома м'ячами. Також, помилки спостерігалися при передачах м'яча в колонах з наступним переміщенням в іншу колону.

При виконанні комбінації "вісімка" в стандартних умовах не спостерігалися значні порушення. В поодиноких випадках були відмічені порушення правил пересування, а саме пробіжка, деякі учні виконували по три – чотири кроки з м'ячем. Це пояснюється тим, що баскетбол викладається вже четвертий рік і з комбінацією "вісімка" діти вже знайомі і вміють її виконувати. Але помилки виникли під час виконання комбінації на малій відстані, з протидією захисників, та з найменшою кількістю передач.

Важливу роль в нашому дослідженні відіграла зацікавленість учнів в пізнанні, організація нових форм і методів проведення занять відіграла велику роль в привертанні уваги учнів до роботи вчителя, змагальна діяльність під час проходження навчального матеріалу спонукала до більш якісного осмислення виконання рухів.

На останніх заняттях спостерігався значний прогрес у виконанні завдань. Ведення двох м'ячів не викликало в учнів значних непорозумінь, одночасні передачі двома м'ячами доставили більше проблем ніж ведення, це пояснюється роботою в парах та четвірках, отже якщо один з партнерів робить помилку, це призводить до помилки іншого, або навіть цілої групи.

Таблиця 1

Співвідношення правильного виконання вправ під час проведення етапів дослідження

Вправи	Початковий контроль (%)	Проміжний контроль (%)	Кінцевий контроль (%)
Ведення одного м'яча	32	54	73
Обведення стійок різними способами	25	47	69
Передачі м'яча різними способами	20	37	59
Ведення двох м'ячів (на місці та в русі)	13	28	56
Передачі двома м'ячами з відскоком від стіни	20	30	51
Передачі в колонах	16	26	52
Передачі по квадрату	15	33	49
Передачі двома м'ячами в парах	13	34	45
Комбінація "вісімка" (велика, мала, з протидією)	21	29	42
Поперемінні передачі двох м'ячів лівою та правою	19	21	36

Ми бачимо, що під час виконання стандартних (знайомих) вправ, які застосовуються в навчальному процесі відсоток правильного виконання значно більший ніж при виконанні специфічних вправ тренувального процесу баскетболістів.

Отже, вік 14-15 років визначається сприятливим для засвоєння нового матеріалу неспецифічного для шкільної програми. Застосування запропонованих вправ найбільш вдале саме в цьому віці. Учні більш свідомо відносяться до виконання завдань, до цього спонукає і змагальна (ігрова) діяльність побудови заняття. Запропоновані вправи позитивно впливають на загальну успішність навчання гри баскетбол, сприяють розвитку координаційних здібностей, розвитку периферичного зору, та уваги.

Впровадження в шкільну практику вправ специфічної направленості з різних видів спортивних ігор є необхідним, та спонукає учнів концентрувати увагу на уроках фізичної

культури.

Література

1. Гомельский А.Я. Баскетбол: секрети майстерності 1000 баскетбольних вправ: [навчальний посібник] / А.Я. Гомельский – М., 1997. – 150 с.
2. Козина Ж.Л. Індивідуалізація підготовки спортсменів в ігрових видах спорту: [Монографія] / Ж.Л. Козина – Харків, 2009. – 396 с.
3. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізического виховання: [учебник для вищих навчальних закладів фізического виховання і спорту] / Т.Ю. Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2003. – Т.2.– 392с.
4. Лях В.И. Координационные способности школьников:[учебное пособие] / В.И. Лях – М.: Просвещение, 2000. – 192 с.
5. Муравьёва В.А. Виховання фізических якостей дітей дошкільного і шкільного віку: [методическое пособие] / В.А. Муравьёва, Н.Н. Назарова. – М.: Айтрис-пресс, 2004. – 110 с.
6. Полянцева Н.В. Тренінг точності виконання техніеских примів гри у юних баскетболістів 10-12 років: автореф. дисс. канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика фізического виховання, спортивної тренінг, оздоровительної і адаптивної фізическої культури»/ Київ. гос. ін-т фіз. культури. – К., 1990. – 24 с.

ГУМАННІСТЬ ЯК ЦІННІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

*В.К. Кузьмич
м. Полтава, Україна*

Щоб бути професіоналами своєї справи, сучасним викладачам природничого профілю необхідно вміти відчувати настрої людини, її емоційний та внутрішній стан, запити, бажання, тобто своєю душею відчувати її душу. Важливо так будувати спілкування зі студентами, щоб за бажанням якнайкраще виконати навчальні завдання, використовувати творчі підходи до методів та методик, не втратити здатність жаліти, співчувати, радіти спілкуванню з людьми, вміння бачити красу у звичайних речах.

Як вважає психолог-дослідник А. Маркова, „Професіоналом можна вважати людину, яка оволоділа нормами професійної діяльності, професійного спілкування й здійснює їх на високому рівні професійної майстерності, дотримуючись професійної етики, слідуючи професійним ціннісним орієнтаціям; яка змінює й розвиває свою особу й індивідуальність засобами професії; яка прагне внести творчий внесок у професію, збагативши досвід професії; яка прагне та вміє викликати інтерес суспільства до результатів своєї професійної діяльності, сприяє підвищенню ваги та престижу своєї професії у суспільстві, гнучко враховує нові запити суспільства до професії” [5, с. 254]. Так, гуманність є однією складовою професіоналізму фахівця природничого циклу дисциплін. Адже, саме гуманність базується на визнанні цінності кожної людини. Тому формування гуманності, як духовної цінності – важлива функція професійної освіти у вищій школі.

У сучасний час поняття гуманності визначається неоднозначно. Так гуманність виступає як атрибут етичності, особистісної цінності. Але вона може співвідноситься з поведінкою людини або зі свідомістю, тому існують її різноманітні тлумачення у психології, педагогіці, філософії тощо.

У толковому словнику В. Даля – „Гуманність – людяність, добросердя, людинолюбство, милосердя, любов до ближнього” [3, с. 408]. Філософський словник дає наступне визначення гуманності: „Гуманність – людяність, ідеал різних напрямків гуманізму... Головна мета – гармонійний розвиток властивих людині ціннісних здібностей, почуття й розуму..., вищий розвиток людської культури й моральності й відповідного їй поведінки по відношенню до інших людей і до всього творіння” [7, с. 121].

У науковій літературі гуманність виступає проявом цінностей, норм й інших характеристик моралі. У розумінні І.Канта, гуманністю є почуття блага в спілкуванні з